

Een basisindustrie om op te bouwen

Inbreng debat verduurzaming industrie

d.d. 16 april 2026

1. Inleiding

- Op 16 april 2026 debatteert de Tweede Kamer over de verduurzaming van de industrie. Hierbij ontvangt u namens diverse partijen uit de industrie onze inbreng. In geopolitiek onzekere tijden moet de overheid pal staan voor haar industrie om onze productieketens, welvaart en strategische autonomie te versterken. Een sterke industrie is nu meer dan ooit een noodzaak voor behoud van ons verdienvermogen, weerbaarheid en duurzaamheid.
- Onze voorstellen:
 1. **Keer de IKC en de “envelop tegemoetkoming elektriciteitsprijs” in het jaar 2026 uit.** De industrie loopt tegen hoge energiekosten (netwerktarieven en energiebelasting) aan ten opzichte van buurlanden. In de Voorjaarsnota 2026 heeft de minister van Klimaat en Groene Groei ook voorgesteld om de betaling van de IKC een jaar uit te stellen. Dit gaat ten koste van de liquiditeitspositie van bedrijven en zorgt voor een onvoorspelbare overheid.
 2. **Pas bij elke beleidswijziging of nieuw beleid de landtoets toe**, zodat het gelijk speelveld voor Nederlandse bedrijven wordt verbeterd.
 3. **Schrap de nationale CO₂-heffing zo snel mogelijk.**
 4. **Pas de huidige CO₂-heffing aan** zodat deze per saldo niet tot kosten voor individuele bedrijven leidt.

2. De situatie in de (basis)industrie

- Nederland heeft nog altijd een sterke basisindustrie die aan het begin staat van talloze belangrijke waardeketens (van energieopslag, wind op zee, tot mkb-maakindustrie en van *trein tot medicijn*) en met veel potentie.¹
- Tegelijkertijd kampt de basisindustrie met een zeer ongelijk speelveld. Netwerkkosten zijn hier tientallen procenten hoger dan in de buurlanden². In het bijzonder de netwerkkosten voor de energie-intensieve industrie zijn veel hoger dan in de omringende landen (zie E-Bridge rapport). Wij zijn blij dat het nieuwe kabinet dit probleem adresseert maar gezien de achterstand is het belangrijk dat de aangekondigde envelop zo snel mogelijk naar voren wordt gehaald. Daarnaast is er de bedreiging van [oneerlijke concurrentie](#) uit China (leveringen onder de kostprijs) en uit de Verenigde Staten (eenzijdige importheffingen) voor onder meer onze veel duurzamere metaal- en chemische industrie. Ook is sprake van diverse Nederlandse koppen op Europese regels die de basisindustrie in de weg zitten op de Europese markt, denk aan de nationale CO₂-heffing. Deze moet zo spoedig mogelijk afgeschaft worden. Op dit moment dreigt de CO₂-heffing duurder te worden dan EU-ETS. Dit in

¹ Voor meer informatie zie ons recente bidbook [hier](#) met veel meer informatie over de basisindustrie.

² Uit het meest recente rapport van E-Bridge blijkt dat de totale elektriciteitskosten voor een grote industriële gebruiker in Nederland € 88/MWh bedragen, tegenover € 62/MWh in Duitsland en € 75/MWh in België. Bij een verbruik van 1 TWh per jaar betaalt een Nederlands bedrijf daarmee € 26 miljoen meer dan in Duitsland en € 13 miljoen meer dan in België. Dit verschil ondermijnt direct de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie.

tegenstelling tot de inzet van het vorige kabinet om de CO₂-heffing geen pijn meer te laten doen. Zonder uitkering van de IKC wordt het kostenverschil tussen Nederlandse industrie en omliggende landen nog groter.

- De productieniveaus voor vrijwel alle sectoren in de basisindustrie zijn mede door deze problematiek tussen 2017 en 2023 fors afgenomen.³ Deze zorgwekkende trend laat nog geen tekenen van herstel zien. Met name de situatie in de chemie verslechtert door het ongelijke speelveld rap met diverse bedrijfssluitingen en desinvesteringen. In totaal is in Europa voor 37 megaton aan jaarlijkse productie gesloten. Voor Nederland gaat het maar liefst om 7,2 megaton, een terugval van maar liefst 20%.
- Dit terwijl we juist in Nederland op langere termijn met de komst van bijvoorbeeld meer wind op zee, waterstofproductie en (grootschalige/betaalbare) energieopslag competitief groen kunnen produceren en met meer circulaire ketens uitstekende vooruitzichten hebben met minder afhankelijkheden/kwetsbaarheden, zoals we die nu zien door de situatie in het Midden-Oosten.

3. Versnel de maatregelen uit het regeerakkoord

- Het regeerakkoord biedt met uitgangspunten als een *gelijk speelveld* en *extra middelen voor lagere energiekosten voor de energie-intensieve basisindustrie* een goed vertrekpunt voor herstel van de situatie. Naarmate de gevolgen van de huidige geopolitieke ontwikkelingen – met name het conflict in het Midden-Oosten – steeds duidelijker worden, is het herstel van het gelijke speelveld urgenter dan ooit om cruciale productie te behouden en afhankelijkheden te verminderen.
- Het kabinet kan de industrie snel langjarige zekerheid bieden door de maatregelen uit het regeerakkoord voor ‘**IKC-compensatie**’ en de ‘**Elektriciteitsenvelop**’ voor het verlagen van de elektriciteitsrekening van de basisindustrie’ (zie maatregelen 14 en 15 uit de budgettaire tabel van het regeerakkoord) naar voren te halen gegeven de grote urgentie.
- Garandeer verder dat de IKC-uitbetaling over 2025 zoals gebruikelijk ook in het volgende jaar wordt betaald, dus in 2026. De Voorjaarsnota meldt namelijk dat de uitbetaling door **capaciteitsgebrek** verschuift naar 2027, dat is voor IKC-ontvangende bedrijven problematisch. Huidige ontvangers worden daarmee benadeeld door een aanpassing van de regeling. Onderstaand tekstkader gaat nader in op bovengenoemde specifieke thema’s.

- **Versnel de compensatie door een deel van het IKC-budget en de Envelop Tegemoetkoming Elektriciteitsprijs**, begroot voor de periode 2028–2035, **eerder in te zetten** in 2026 en 2027. Dit is belangrijk omdat 2028 veel te laat is gegeven de grote urgentie in de basisindustrie en de chemie en de kans dat essentiële en zeer duurzame geïntegreerde clusters (zoals bijvoorbeeld in Rotterdam of op Chemelot) door hun hoeven zaken met brede effecten economisch, sociaal en qua duurzaamheid. Hier zitten immers tal van belangrijke waardeketens aan vast en **TNO** heeft bovendien becijferd dat dit een positieve businesscase oplevert voor de staat/schatkist.⁴ Nederland stelt ook strengere IKC-voorwaarden dan buurlanden, zelfs voor volledig geëlektrificeerde bedrijven. Dit leidt tot investeringsonzekerheid en terugvorderingsrisico’s en ontmoedigt aanvragen. De IKC is bedoeld om het gelijke speelveld te herstellen; Nederland moet daarom aansluiten bij de Europese of op zijn minst Vlaamse of Duitse voorwaarden.
- **Schrap de nationale CO₂-heffing** zo snel mogelijk en **veranker dit wettelijk** om daarmee investeringszekerheid voor de industrie te herstellen. CO₂-beprijzing kan alleen Europees (ETS) omdat het anders leidt tot een oneerlijk speelveld dat investeringen juist afstoot. Het kabinet moet zich ook in Europa inzetten om het **ETS te moderniseren**.
- Er heerst tot slot grote zorg onder de industrie dat betaling van uitbetalingen van de IKC door te verwachten ‘*uitvoeringsproblemen*’ uitgesteld zullen worden. Ook dit heeft een directe impact op de cashpositie van onze industrie en vraagt om maatregelen om dit tegen te gaan. **Verhoog en verbreed** de regeling naar **raffinage en chemie** en zorg voor **tijdige betalingen**

Wij pleiten ervoor om bovenstaande maatregelen vast te leggen in de Voorjaarsnota 2026.

³ Zie onder meer [deze studie](#) van PWC naar de basisindustrie uit 2025.

⁴ Elke €1,- compensatie elektriciteitskosten levert de maatschappij €7,- op. (Bron: TNO / Bollen et al / 2025).

4. Samen aan de slag

Bovenstaande maatregelen zijn op korte termijn nodig voor een gezonde basisindustrie in Nederland voor ons verdienvermogen en voor behoud van essentiële waardeketens en voor het ontstaan van nieuwe een duurzame industrie. Denk verder ook aan snellere vergunningverlening of het realiseren van betaalbare energie-infrastructuur zoals Aramis. Als basisindustrie kijken we graag hoe we ook verder kunnen bijdragen aan oplossingen voor netcongestie, kritische grondstoffen, groene chemie, weerbaarheid, strategische autonomie, etc. Wij blijven dan ook graag in gesprek om samen met u te werken aan een sterke, concurrerende en duurzame industrie die helpt Europa strategisch autonoom en weerbaar te houden.

Vereniging Nederlandse Glasfabrikanten

vng

V N O N C W

